¶ Capitulũ·x·de ſatiſfactiõe·

Satiſfactõ q̄ eſt tertia pars penitencie·ideir co cir̃ eã tria ſunt vidẽ da·Primo qua de cã oportʒ fie ri a in q̄b⁹ cõſiſtat. Secũdo de remedijs contra recidiuũ pc̃i Tercõ de periculo eoꝝ qui tar
a dãt conũti c ſatiſfacere· ¶ Qñ tum ad p̃mũ nõndũ ſcd̃ʒ tho· in·iiij·di·xiiij·ad videdũ quõ ⁊ cur oporteat ſatiſfieri do:ſili tudo accipi debet in hũanis·nã hõ qui offendit ꝓximum pec cat cõn amiciciaʒ inq̄ tum ſibi affectũ debitum non ipedit Et etiã peccat cõn equalitatẽ iuſti tie inq̄ tum rem alteri debitaʒ ſbtrahit. Sic pccõr q̄ tum ad affectũ pc̃i amicitiã d̃i violat. ⁊ p inobedietiã d̃ine legis deo debitum ſbtrahit·Ex primo a mittit gr̃am ⁊ incurrit offenſã Ex ſecũdo meretur penam cui⁹ etiã poſt actus pc̃i ceſſacõem manet debitor a ſemp vſqʒ ad peitentiã de pccõ·illa aũt obli gacõ ad penã vocatur reatus pc̃i. Contigit aũt inter hoies aliqñ dimitti offenſam alicui. c hoc p r̃paracõeʒ amicitie nõ dimiſſa pena ſatiſfactoia·ut cũ offendẽs placat offenſũ verb. ⁊ taliter q̄ recipit eũ i priſtinã amicitiã·attñ offenſus adhuc ab eo exigit ſatiſfactionem·ã damni illati recompenſacõne. aut rei ablate reſtitucõem vel ſimile aliqd̃ Sic ad ꝓpoſitũ quãdo homo p penitẽtiã ſe deo ſubicit ꝓ pccis contrẽdo ⁊ cõ fitendo in voto ad min⁹ de⁹ re mittit ſibi pcc̃m quo ad offen ſam q̄ recipit eũ ad amiciciã. reſtituẽdo ſibi gr̃aʒ gratumfa cieteʒ·ſed nondũ ſibi pcc̃m di mittit quo ad totam penã·ſed eternã mo̅rli debitã ſibi mutat in tp̃alem qñ cõteritur iпропor cionatam tñ viribʒ penitentiſ in hoc mundo·⁊ ideo in purga torio luẽdam ſcd̃m tho·c bõ uẽ. Cũ vero ↄfitetur c abſolui tur tunc eadeʒ pena vi clauiũ ſic minuit q̄ efficitur ꝓporcõ nata viribʒ penitẽtis hic c in toto aboleri põt p ſatiſfactioeʒ in vita p̃ſenti. Et vim talẽ dimi nuendi xp̃i paſſio peitencie ſa cramento ↄtulit·Et ſic ptʒ cau ſa quare oportet ſatiſfactioeʒ fieri ¶ Sed quereres p qñto
b tempore vel p quot opera pur gatoriũ abolet per ſatiſfactõ nem hic vel in purgatoio·ſe· Rich·ſiſachie·ſup·iiij·di·xvi· Quis hãc pfunditateʒ inueſti garet·cũ apſus clamet O alti tudo diuitiaꝝ ſapie ⁊ ſc̃ie d̃i·q̄ inconp̃hẽſibilia ſũt iudicia ei⁹ Sʒ ne eſtimes illũ ſumme bo nũ odio vel inuidia abſcõdiſſe Sʒ poci⁹ ex bonitate ſua p nr̃a vtilitate magna Scit ei ſcd̃m

illō geī. viij. ꝙ ſenſꝰ et cogita
tio hominis ſunt ad malū ꝓna.
vn̄ ſi ſcir; quāta ſue culpe debea
tur contricō ut deleatur reatꝰ
pene eterne vel purgatorij iā
ad maiora nō tēderz; ſꝫ hiis cō
tentus multa purgāda coacer
uaret. Cū tam̄ purgatorij pen̄a
c oēz mūdi penā exced at. ¶ Sz
q̄ ſunt opera ꝑ q̄ ſatiſfacere poſ
ſumꝰ ℞e. ſm̄ docto. xv. di. quāti
Ad hoc ꝙ opꝰ aliquod ſit ſatiſ
factoriū deo ꝓ pcc̄is qn̄q; req̄
rūtur. Et idē intelligēdū de paſ
ſiōe ſatiſfactoia. Primū oportz
ꝙ ſit opus bonū et benefactū
cedens ad honorē dei opus enī
malū ā malefactū q̄ꝙ tumcūq;
eſſꝫ penale nō ſatiſfacēt q2 non
eſſꝫ ad honorē dei ymo contra
et penā meret̄ illud agens ſm̄
plures etiā doctoēs opꝰ ſatiſfa
ctoriū optz ꝙ ſit caritate fortū
Secundō ē ꝙ ſit peāle de ſui na
turā. Ita ꝙ hō ꝑ tale opus ſub
trahat ſibi aliquā delectacōem
corporalē Aut ꝯmodum corꝑa
le. ā vtile tpale opꝰ ei bonū nō
penale ideo non ſatiſfacit quia
illud peccatoi qui peccādo pluſ
iuſto habuit nihil de ſuo ſbtr̄
hit qd̄ tn̄ requirit iuſticia ſꝫ pec
cator ꝑ tale opus ſolū ꝑficitur
Ideo oportz opus ſatiſfactoriū
eſſe bonum ut cedat ad honorē
dei et penale ut aliq̄d ꝯmodum
ſubtrahat peccatori qui nimis

habuit ſequendo ꝓpriā volun
tatem cōtra dei p̄ceptū. Ideo di.
augꝰ. de vera et falſa penitēcia
Sūt digni fructꝰ virtutum q̄
nō ſufficiunt penitētib;. penitē
cia enī graviores expoſtulat ut
dolore et gemitib; mortuꝰ impe
tret vitā. Alia racō quare opꝰ
ſatiſfcōriū debet eſſe penoſū q2
deb; eſſe p̄ſeruatiuū a futura cul
pa. Et ideo ne facilit̄ redeat ad
vomitum tāq̄ afflictiuū exper
tum et medicinale deb; eſſe pro
ſū pene ci ſūt medicine. ij. Eth.
¶ Sed contra ſi ſic tunc qn̄to d
q̄s eſſꝫ virtuoſior et in caritate
maior. tn̄to minꝰ ſatiſfacēt q2
non. aut modicū eſt penoſum
aſſuetis talibus ieiunare. Itē
oratio eadē racōne nō eſſꝫ ſatiſ
factoria. Nam Iacobi quinto
dicitur. triſtatur quis in vob.
oret. aut pſallat. Reſpō dēt tho.
ad ambo. Quādo diminutio pe
nalitatis ꝓuenit ex pte actus.
tunc diminuit ſatiſfcōnē. Nā
ceteris parib; minus ſatiſfacit
qui ieiunat cum piſcibus. q̄ꝙ q̄
cū pane et aqua. Et minꝰ ſatiſfa
cit qui dat denarium ꝓ deo. q̄ꝙ
q̄ dat florenū Sed diminucio
penalitatis que ꝓueit ex ꝓmp
titudine volūtatis quā cauſat
caritas et habitus non diminuit
efficaciā ſatiſfactiōis. Quelib;
igr̄ oracō etia; hab; vim ſatiſ
fcōis. q2 q̄ꝙuis habeat ſuauitatē

ſpūs tñ hʒ etiã afflictionē car
nis ſpūi ſubſeruiētis · vñ gre.
ſup ezech. Dū creſcit ī nob for
titudo amoris intimi infirmur
ꝓculdubio fortitudīe carnis.
Tertiū eſt ut ſit volūtariū. ut
ſic ſit hōis · vnde ſi ab aliq̊ tōli
ter inuolūtario ⁊ renitente ex
igeretur pena ille nō ſatiſface
ret ʒ forte ſatis pateretur · vñ
apud deū nō eſſʒ opus ſatiſfa
ctoriū ſi eſſʒ opus mere inuolū
tariū · Quartū ē ut ſit aſſump
tum ab hōīe ad hoc ⁊ ꝓpt̄ illū
finē ut ꝑ ipm puniat ī ſe pecca
tum ſuū ut ſic placet ſibi deum
quē offendit ꝑ pccīm · Quītum
eſt ut illud opꝰ ſit alias inde
bitum id eſt ut ad hoc opus hō
nō teneatur aliūde · quia ſi ſic.
tūc nō ſatiſfaceret ꝓ pctō iſto.
q2 non eſſʒ correſpōdēs illi ſcdm
e iuſtitiā. ſed alteri. ¶ Sed cōn
ſi ſic tunc nullꝰ poſſʒ deo ſatiſ
facere. q2 rōne creacōis · gub
nacōis · redempcōnis. ⁊ ꝓpter
alia debēmꝰ deo omne opus bo
nū ſcd̄m illud xp̄i. luc. xvij. Cū
feceritis oīa q̄ p̄cepta ſunt vob.
dicite ſerui inutiles ſumꝰ qd̄ de
buimꝰ facere fecimꝰ. Re. tho. q2
q̄uis homo oē qd̄ pōt dō debe
at debito decētie · nō tñ debito
neccitatis ⁊ p̄cepti. q2 non exi
gitur de neccitate ab homie oīe
qd̄ pōt facē. ꝑmo hoc ē ipoſſi
bile totū conatū in vnū dirigē.

cū cir multa oporteat diſtrĩbi.
Eſt aūt hōi quedā mēſura a dō
conſtituta ad quā tenetur ⁊ q̄
ab eo exigitur ſcʒ obſeruancia
mādatoꝝ dei. de rliquo vero ſcʒ
de opibus ſuperogacōnis pōt
facere ꝓ pccīs. potuiſſʒ tñ deꝰ
nos obligaſſe ſic ut q̄cq̄d poſ
ſumꝰ teneremur ſʒ ex maxima
mia non fecit ſʒ ſolū obligauit
vi p̄cepti ad decalogū ⁊ ad ea
que p̄ceptīe in eo cōtinētur de
reliquo poſſumꝰ opera ſatiſfa
ctoria ex cere. Exēpli gr̄a domi
nus liberālis hʒ ſeruū empticiū.
quē ſi vellet iuſte poſſʒ artare
ut quicq̊d lucēretur domini eſſʒ.
ſʒ ex liberālitate dn̄s miſericordi
ter ſolū petit ut de vinea mag̃
decē mēſuras tm̄ vini det ānua
ti. ⁊ de reſiduo ad cōmodū ꝓ
priū ⁊ ſuoꝝ lete viuat Sic etiā
deꝰ tm̄ decalogū a nob exigit
⁊ que in eo cōtinētur iplicite
ꝑ modum p̄cepti. ¶ Sūt igi f
tur ut ex p̄miſſis inferri pōt ſex
opera ſatiſfactoria i genere ca
piendo opus ſatiſfactoriū ge
neralit̄ vicʒ ꝓ iteioribꝰ ⁊ exte
rioribꝰ laborioſ actibʒ. Primū
ē cōtricō interior ꝓ pccīs ⁊ eciā
dolor cōſequēs in corpore per
gemitus ⁊ hmōi. ⁊ hec contri
cō tanta pōt eſſe ut eciā oēʒ pe
nam deleat Ex quo ptʒ primo
q2 quilibʒ quādocūqʒ de pecca
to preterito recordatur debet

dolere de eo. Et quotiēs hoc fa
cit tociēs minuit penā. Sed ſi
recordetur cū delectacōe tunc
augꝫ penā. Secūdo expedit ut
ſepe cū amaritudine aīe de p̄tei
tis ſponte doleamꝰ hoc enī faci
unt hoīeꝫ ſecuiore de dei aīcitia.
delent penā magnā. hūiliant.
ci a recidiuo p̄ſuāt. Secundo
opꝰ ſatiſfactoriū eſt oris ꝯfeſ
ſio qua hūiliat ſe q̄s mala ꝓ
pria dicendo racōne cuiꝰ pena
eciā minuitur ꝓ pccīs. Vn̄ ex
pedit diſtincte confiteri ⁊ nude.
ut hūilitas maior ibi ſit a me
dicamē aptiꝰ apponatᷣ. Terci
um ſatiſfcōriū opꝰ ē paſſio pe
noſa verecūdie cōfeſſionē ꝯns.
q̄ verecūdia etiā multū tollit pe
nam Vn̄ augꝰ. ci alex. ma. di.
xvii. q̄ti Qui p vos peccaſtis.
p vos erubeſcatis Erubeſcentia
ei ipſa ptē habet remiſſiōis. Qr̄
tū ē elemoſina. Quītū ieiuniū
Sextū ē oracō. Et hec ſūt tria
in gn̄e q̄ cōmuniter vocātur ſa
tiſfactoria Nā p elemoſinā itel
ligitur oē illō qō ex mia expē
di vel impēdi pōt ꝓximo in vili
tatem. p ieiuniū itelligitᷣ oīs
corpis afflictio ſiue p abſtinē
cias ſiue p vigilias. pegnacōeſ.
aſpitates veſtiū. duricias ſtra
mentoꝝ. diſcalcōnes pedū. vel
labor corpalʼ Adidem ſunt fla
gella q̄bꝫ hic punimur q̄ licet
nob nō iſligamꝰ: ea tn̄ aliūde

inflicta accipimꝰ patienť ꝓpt
deum in purgacionem nr̄ām.
Ro. v. tribulacō paciam opera
tur. paciēcia aūt ꝓbacōem id ē
pccōꝝ purgacōeꝫ ut di. glō. p
oracionem vero itelligitur oē
opus exterius ad cultū latrie
ptinens ⁊ ad hoc ordinatū. vt
hō p hoc adiutus et ſtimulatꝰ
aſcendat in deum ꝯtemplatiue.
ut oratio. vocalʼ pſalmodia. ſa
crificia. oblaciones. et ſimilia.
¶ Ponūtur aūt tria p̄fata i ge g
nere. primo ut p omnia que he
mus a dō bona ſatiſfacimꝰ: ele
moſiā de rebꝫ exterioribꝫ. ieiu
nio de corpe. ⁊ orōne de anima
Secundo qꝛ cir̄ tria cōtingūt
peccata. Quedam enim ſūt i re
bus ut auaritia Alia in corpore.
ut luxuria ⁊ gula Alia in ſpiritu.
ut ſupbia inuidia ⁊ accidia er
go p omia ꝓ oībus ſatiſfatiē
dum ē videlicet p elemoſinā cō
tra auaitiā. per oracionē contra
ſupbiā Et p ieiuniū ꝯtra luxuri
am Tercō qꝛ tria bona tpalia
tres radices ſūt omniū pccōꝝ.
Auaitie ei radices ſūt exteriora
bōa cōtra q̄ grāde remediū ē ele
moſina Radix ſupbie inuidie
accidie ac ire ē i ſpū ꝯtra quā ē
orō. radix vero gule ⁊ luxuie in
carne ꝯtr̄ quā ē ieiunandū Ex q̄
bus patꝫ qꝛ cuilibꝫ ꝯſultū ē ut
videat ad q̄d vitium plus incli
natus eſt. ut ꝯtra illō aſſumat

aptius opus ſatiſfactorium.
b ¶ Sz dubiũ ẽ an quis in mor
li pccõ poſſit ſatiſfacere. Re. pri
mo ſcdm ſcõ. qui penitẽtiã ſibi
in confeſſione ⁊ in abſolucióe
iniũctam a ſacdote ⁊ a cõfiten
te volũtarie aſſumptã abicit vo
lũtarie ⁊ ſine rõnabili cauſa ⁊
neceſſaia nolẽs eam implere ẽ
in obediens ⁊ illa inobediẽcia
eſt pccm morle. qꝛ ẽ traſgreſ
ſio pcepti eccie ⁊ vicarij dĩ ꝓp
ter illud piculũ eſt ſanũ conſi
liũ ut cõfeſſor nõ iniũgat pccõ
ri penitentiã niſi de cõſenſu ſuo.
nec aliquã niſi de qua ſperat ꝙ
eam impleat. ymo a confeſſoẽ
ãmonẽdus ẽ cõfitẽs an ſibi eã
competat recipere ⁊ veriſimilr
põrre. Secũdo dicit tho. ⁊ cõ
munꝰ doctores licz ſcõ. contra
riũ teneat: ꝙ nullꝰ ſatiſfacere
põt extra dei caritatẽ. Opera tñ
penalia extra caitatem facta q̃
reliquiſſent effectũ qui iam in
contritõ eſſz non oportet itera
ri ut in elemoſina ⁊ maceratio
necarnis fieri põt. Eſt enim ſe
re tm̃ penoſum dediſſe vnũ flo
renum ſicut dare denariũ Et ſi
militer ubi ꝑ abſtinentiam ef
fectus in carne relictus eſſz. ¶

Capitulum Vndecimũ

Quia in ſatiſfactiõis i
iũctione ⁊ ꝑpria impo
ſicione ſp prouidẽdũ
eſt cõn recidiuũ pccĩ. idcirco

hic tria erũt videnda. Primo de
remedijs contra recidiuũ pccĩ
Secũdo de periculis eoꝝ qui
tardãt confiti ⁊ ſatiſfacere Ter
cõ an viuꝰ ꝓ pccõre viuo ſatiſ
facere poſſit. ⁊ an talis mereatr̃
¶ Quãtum ad primũ nõnd ꝙ a
ꝑ doctores quoſdã in propoſi
to bene expertos tres de hoc dan
tur regule. Prima eſt qñ quiſ
eſt i graui pccõ a quo deſidẽat
ſanari ⁊ pſeruari: ſtatuat ſibi
firmiter obſuare aut ad tem
pus voueat ꝙ ꝓ qualibet vice
qua recidiuat vnã vel plures
de tribz partibz ſatiſfactõis ve
lit iplere vicz ꝙ poſt pccm̃ cõ
miſſum infra tres dies ieiũet i
pane ⁊ aq̃. vel ꝑria die dicat
.vij. ps. Secũda ieiunet i pa
ne ⁊ aqua. Tercia det elemoſi
nã vnũ ſolidũ. vel ꝙ q̃tiens cõ
tigit eũ recidiuare ꝙ tũc infra
vnum vel duos vel tres dies ſe
obligat ad confitendũ hmõi
remedium verus penitẽs racõ
nabiliter debz acceptare qꝛ vi
demus multos ꝓpter penas a
viciis ceſſare ut fures ⁊ latro
nes. ¶ Secũda regula ſcdm̃ b
conſiliũ eſt qñ quis ſe ſentit ꝓ
num ad certũ vitiũ: ſtatuat fir
miter vel ad tẽpus ſe voto ob
liget ꝙ ſi cõtingit eũ tã vehem
ter teptari de illo pccõ ꝙ etiã
oĩno deliberz intr̃ ſe ſic agere.
tñ nõlominꝰ antea dicere velit